

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

لنفوم هوچکین

کار گروه آموزشی به بیمار بخش هماتولوژی

کد سند: EM-EP-51

تاریخ تدوین: زمستان 1400

تاریخ بازنگری: زمستان 1402

تاریخ ابلاغ: زمستان 1402

سیستم لنفاوی

سیستم لنفاوی، جزئی از سیستم ایمنی بدن است که در مقابله با بیماری و عفونت کمک می کند. سیستم لنفاوی، شبکه ای از عروق لنفاوی را شامل می شود که مانند عروق خونی در بافت های سراسر بدن منشعب می شوند. عروق لنفاوی، حامل لنف هستند که یک مایع بی رنگ ابکی و حاوی سلول های مقابله کننده با عفونت تحت لنفوسیت است. در امتداد این شبکه عروقی، اعضای کوچکی به نام گره لنفاوی وجود دارد. در ناحیه زیر بغل، کشاله ران، گردن، قفسه سینه و شکم، مجموعه ای از گره های لنفاوی موجود است. سایر اجزای سیستم لنفاوی شامل طحال، تیموس، لوزه ها و مغز استخوان است. بافت لنفاوی در سایر قسمت های بدن از جمله معده، روده و پوست نیز دیده می شود.

لنفوم چیست؟ لنفوم سرطانی است که در سلول های بافت لنفاوی ایجاد می شود. در این سرطان، یک نوع از سلول های ایمنی بدن به نام لنفوسیت، بدخیم، خطرناک و کشنده می شود و تکثیر پیدا می کند و سلول های طبیعی را کنار می زند.

سرطان لنفوم، به دو گروه تقسیم می شود : هوچکین و غیر هوچکین.

بیماری هوچکین : در بیماری هوچکین، سلول های سیستم لنفاوی، غیرطبیعی می شوند. این سلول ها به سرعت تقسیم شده

و بدون هیچ گونه نظم و کنترلی رشد می کنند. از آن جا که بافت لنفاوی در اکثر قسمت های بدن وجود دارد، بیماری هوچکین می تواند تقریباً در هر جایی از بدن ایجاد شود. ممکن است این بیماری در یک گره لنفاوی واحد یا گروهی از گروه های لنفاوی یا گاه در سایر قسمت های سیستم لنفاوی مانند مغز استخوان و طحال روی دهد.

عوامل خطر مرتبط با بیماری هوچکین : تاکنون علت بیماری هوچکین شناخته نشده است. البته روشن است که بیماری هوچکین بر اثر آسیب و ضربه به وجود نمی آید، مسری نیست و هیچکس از شخص دیگر بیماری را نمی گیرد. موارد زیر برخی از عوامل خطر مرتبط با بیماری را تشکیل می دهند.

سن/جنس: بیماری هوچکین اغلب در افراد بین 15 تا 34 سال و بالای 55 سال روی می دهد و در مردان نسبت به زنان، شایع تر است.

سابقه خانوادگی: میزان ایجاد سرطان در خواهران و برادران افراد مبتلا به هوچکین از حد میانگین، بالاتر است.

ویروسها: ویروس اپشتاین - بار یک عامل عفونی است که می تواند با افزایش خطر ایجاد بیماری همراه باشد.

علائم: علائم بیماری هوچکین می تواند شامل موارد زیر باشد:

1. تورم بدون درد گره های لنفاوی گردن، زیر بغل یا کشاله ران
2. تب مکرر بدون علت، تعریق شبانه
3. کاهش وزن توجیه نشده
4. خارش پوست
5. منتظر بروز درد نباشید. بیماری هوچکین در مراحل اولیه، درد ایجاد نمی کند.

روش های درمان: متداولترین روشهای درمانی برای بیماری هوچکین، شیمی درمانی و اشعه درمانی است.

اشعه درمانی به معنی استفاده از اشعه های پر انرژی برای کشتن سلول های سرطانی است. بسته به مرحله بیماری، می تواند از اشعه درمانی به تنهایی یا به همراه شیمی درمانی استفاده کرد. اشعه درمانی یک نوع درمان موضعی است و تنها روی سلول های سرطانی در ناحیه تحت درمان تاثیر می گذارد.

شیمی درمانی به معنی استفاده از دارو برای کشتن سلول های سرطانی است. در شیمی درمانی بیماری هوچکین معمولا از ترکیب چند دارو استفاده می شود که ممکن است به تنهایی یا به دنبال اشعه درمانی تجویز شوند.

عوارض جانبی درمان: روش های درمانی بیماری هوچکین بسیار قوی هستند و محدود کردن آثار درمان به نحوی که فقط باعث تخریب سلول های سرطان ی شود، مشکل است. به دلیل آسیب سلول ها و بافت های سالم در جریان درمان، اغلب شاهد بروز عوارض جانبی هستیم.

اشعه درمانی

عوارض جانبی اشعه به دوز درمانی و بخشی از بدن که تحت درمان قرار می گیرند وابسته است. معمولا بیماران در جریان درمان به خصوص در چند هفته آخر بسیار خسته می شوند. استراحت کافی اهمیت زیادی دارد اما پزشکان اغلب توصیه می کنند که بیماران تا حدی که توان دارند، فعالیت داشته باشند.

ریزش مو در ناحیه تحت درمان و قرمزی، خشکی، حساسیت و خارش پوست متداول است. همچنین ممکن است پوست ناحیه تحت درمان برای همیشه تیره یا «برنزه» شود.

در صورت درمان قفسه سینه و گردن ممکن است زخم و درد گلو ایجاد شده و بیمار دچار اختلال بلع شود. گاه تنگی نفس و سرفه خشک پیش می آید. اشعه درمانی به روی شکم می تواند باعث تهوع، استفراغ، اسهال یا مشکلات ادراری شود. اغلب تغییر در رژیم غذایی یا مصرف دارو، این مشکلات را بر طرف می کند. اشعه درمانی می تواند به کاهش تعداد گلبول های سفید خون که به حفظ بدن در مقابل عفونت کمک می کنند یا کاهش تعداد پلاکت ها که در لخته شدن خون نقش دارند، بیانجامد. در این صورت بیمار باید به شدت از منابع احتمالی عفونت یا آسیب اجتناب کند. پزشک تعداد سلول های خونی بیمار را در جریان درمان به دقت پایش می کند و در صورت لزوم، درمان تا زمان طبیعی شدن تعداد سلول های خونی، به تاخیر انداخته می شود.

در اکثر موارد این عوارض دائمی نیستند. بیماران می توانند راجع به آثار درازمدت اشعه درمانی روی توانایی باروری و افزایش احتمال ایجاد یک سرطان دیگر پس از اتمام درمان با پزشک خود صحبت کنند. از دست دادن توانایی باروری بسته به تابش یا عدم تابش اشعه روی بیضه ها یا تخمدان ها و سن بیمار می تواند موقت یا دائمی باشد. نگهداری اسپرم در بانک اسپرم برای مردان یک گزینه درمانی است. در زنان ممکن است سیکل قاعدگی متوقف شده و فرد دچار خشکی واژن و گرگرفتگی شود. احتمال بازگشت سیکل های قاعدگی در زنان جوان بیشتر است. داروهای ضد سرطان عموما بر روی سلول هایی تاثیر می گذارند که به سرعت تقسیم می شوند.

شیمی درمانی

عوارض جانبی شیمی درمانی عمدتا به نوع داروی مصرفی و دوز آن وابسته است. مانند سایر روش های درمانی، عوارض جانبی در بیماران مختلف متفاوت است. در صورت تاثیر داروها روی سلول های خونی احتمال ابتلا به عفونت افزایش می یابد، بیمار به سهولت

خونریزی می کند یا کبود می شود و ممکن است احساس خستگی و ضعف غیر طبیعی داشته باشد. شیمی درمانی می تواند باعث ریزش مو شود.

سلول های پوشاننده دستگاه گوارش نیز به سرعت تقسیم شده و اغلب بر اثر شیمی درمانی آسیب می بینند. در نتیجه عوارض جانبی شامل کاهش اشتها، تهوع یا زخم دهان و لب ها ایجاد می شود.

اکثر عوارض جانبی در طول دوره بهبودی بین دو سیکل درمانی متوالی یا پس از اتمام دوره کلی درمان، به تدریج از بین می روند.

تغذیه در جریان درمان

تغذیه مناسب در جریان درمان سرطان به معنی دریافت پروتئین و کالری کافی برای جلوگیری از کاهش وزن و بازیابی نیرو و توان است. تغذیه مناسب اغلب باعث می شود که بیمار احساس بهتر و انرژی بیشتری داشته باشد

منبع:

- 1) Robert E Rkel. David p. Rokel. Textbook of family medicine .9th ed.
- 2) . K Park. Parks textbook of preventive and social medicine

در صورت نیاز به سایر مطالب آموزشی اسکن نمایید

